

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 17 SPECJALNEJ W BIAŁYMSTOKU

Rozdział 1

§1. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia. System ten określa rolę i zadania osób odpowiedzialnych w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.

Działania w zakresie doradztwa zawodowego w szkole podstawowej obejmują preorientację zawodową, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzenie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I-VI szkół podstawowych obejmują orientację zawodową, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkoły podstawowej mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

WSDZ jest częścią planu wychowawczego szkoły i jest włączony do Statutu szkoły. Analiza potrzeb w zakresie działań doradczych (przeprowadzana na bazie wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania uczniów) wskazała niski poziom samowiedzy uczniów, trudności w określaniu mocnych i słabych stron, zainteresowań, ograniczony zasób wiedzy o świecie.

Rozdział 2

§2. Akty prawne regulujące WSDZ

- 1) USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, poz. 59;
- 2) USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, poz. 60;
- 3) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego;
- 4) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania;
- 5) Rozporządzeniu o pomocy psychologiczno - pedagogicznej (opublikowane 31.08.2017r., obowiązują od 1 września 2017r.); Dz. U. 2017, poz. 1643);
- 6) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej, przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356);

- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2017 r. poz. 649)- § 4;
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, z późniejszymi zmianami;
- 9) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek;
- 10) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego.
- 11) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019r, w sprawie doradztwa zawodowego.

Rozdział 3

§ 3.1. Celem ogólnym programu jest przygotowanie uczniów do wyboru kierunku dalszego kształcenia, a w przyszłości do sprawnego funkcjonowania na rynku pracy.

3.2. Cele szczegółowe:

1) w ramach pracy z uczniami:

- a) wdrażanie do samopoznania,
- b) kształcenie umiejętności analizy swoich mocnych i słabych stron,
- c) wyzwalanie wewnętrznego potencjału uczniów (intelektualnego, emocjonalnego, duchowego),
- d) rozwijanie umiejętności pracy zespołowej,
- e) przełamywanie barier emocjonalnych,
- f) wyrabianie szacunku dla samego siebie,
- g) planowanie własnego rozwoju,
- h) konfrontację samooceny z wymaganiami zawodu,
- i) zdobywanie umiejętności przygotowania i pisanie dokumentów towarzyszących poszukiwaniu pracy,
- j) zdobycie umiejętności pozytywnej autoprezentacji,
- k) zdobywanie umiejętności działań praktycznych.

2) w ramach pracy z rodzicami:

- a) podnoszenie umiejętności komunikowania się ze swoimi dziećmi,
- b) doskonalenie umiejętności wychowawczych,
- c) wypracowanie form wspierania uczniów w wyborze ich dalszej drogi życiowej.

3) w ramach pracy z nauczycielami:

- a) uzyskanie wsparcia i pomocy w pracy wychowawczej,
- b) lepsze rozpoznanie potrzeb uczniów, ich poglądów, oczekiwań wobec szkoły i rynku pracy,
- c) nakreślenie dalszego kierunku pracy z rodzicami i młodzieżą,
- d) lepsze rozpoznawanie preferencji czynności zawodowych.

3.3. Adresatami WSDZ są: uczniowie, rodzice, nauczyciele, środowisko lokalne. WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami.

3.4. Na realizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (WSDZ) w Szkole Podstawowej nr 17 składa się praca szkolnego doradcy zawodowego, praca nauczycieli, wychowawców, pracownika biblioteki, psychologa, pedagoga szkolnego, którzy w ramach współpracy z osobami pełniącymi funkcje szkolnego doradcy zawodowego (korelacja działań, uzupełnianie zagadnień) realizują treści z zakresu doradztwa zawodowego. Funkcję koordynatora działań wobec uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim pełni nauczyciel doradztwa zawodowego. W przypadku działań wobec uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym - psycholog szkolny (jako nauczyciel odpowiedzialny za realizację doradztwa zawodowego w szkole).

§ 4. Zadania nauczyciela odpowiedzialnego za realizację doradztwa zawodowego w szkole:

- 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- 2) prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- 3) udzielanie pomocy w realnej ocenie własnych predyspozycji osobowych pod kątem wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu;
- 4) gromadzenie, opracowywanie, aktualizowanie i udostępnianie informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz sytuacji na rynku pracy;
- 5) przygotowanie młodzieży do aktywnego poszukiwania pracy, prezentowania się na rynku pracy oraz działania umożliwiające uczniom poznanie reguł i trendów rządzących rynkiem pracy;
- 6) kreowanie aktywnej, postawy wobec rynku pracy, przezwyciężanie bierności, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresowych;
- 7) udzielanie wsparcia i pomocy rodzicom uczniów oraz nauczycielom z zakresu poradnictwa zawodowego;
- 8) współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- 9) współpraca z instytucjami rynku pracy (Lokalnym Centrum Doradztwa Zawodowego w CKU w Białymstoku, SZ).
- 10) opracowanie we współpracy z innymi nauczycielami programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

§ 5.1. Do Szkoły Podstawowej nr 17 uczęszczają zarówno uczniowie realizujący podstawę programową kształcenia ogólnego (uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim), jak i uczniowie realizujący podstawę programową dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. WSDZ przewiduje zajęcia z doradztwa zawodowego w obu grupach. Działania doradcze są realizowane na terenie Szkoły oraz jej najbliższego otoczenia (w formie wycieczek).

5.2. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019r. w sprawie doradztwa zawodowego określone zostały treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I-VI oraz VII-VIII szkoły podstawowej.

5.3. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I–III szkół podstawowych

1) Poznanie siebie

Uczeń:

- a) opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- b) prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- c) podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- d) podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- e) podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych

2) Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- a) odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- b) podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- c) opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- d) omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- e) opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- f) posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3) Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- a) uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- b) wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- c) wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4) Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- a) opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- b) planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- c) próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

5.4. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV–VI szkół podstawowych :

1) Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- a) określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- b) wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia
- c) podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość

2) Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- a) wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- b) opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- c) podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- d) posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- e) wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3) Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- a) wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- b) wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- c) samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4) Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- a) opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych
- b) planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- c) próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą

5.5. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII i VIII szkół podstawowych

1) Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- a) określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- b) rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- c) dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- d) rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- e) rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- f) określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- g) określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2) Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- a) wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- b) porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

- c) wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- d) uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- e) analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- f) wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- g) dokonuje autoprezentacji.

3) Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- a) analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- b) analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- c) charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- d) określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4) Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- a) dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- b) określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- c) identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- d) planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Rozdział 4

§ 6.1. Charakterystyka programu dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim.

Zgodnie z treścią rozporządzenia MEN z dn. 8 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, szkoły podstawowe mają realizować zajęcia z doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin w klasie VII i VIII. To cykl 10 zajęć lekcyjnych, podczas których realizowane będą treści mające na celu poznanie samego siebie w zakresie swoich uzdolnień, zainteresowań i wartości związanych z pracą.

6.2. Zakres treści kształcenia klasa VII:

- 1) Zdolności i mocne strony osobowości;
- 2) Zainteresowania i predyspozycje zawodowe;
- 3) Przedsiębiorczość w planowaniu kariery zawodowej;
- 4) System edukacji w Polsce;
- 5) Poznawanie świata zawodów;
- 6) Planowanie przyszłości edukacyjno-zawodowej;
- 7) Podejmowanie decyzji;

Treści kształcenia realizowane będą w ramach dziesięciu tematów. Jeden temat zajęć obejmuje jedną jednostkę lekcyjną, tj. 45 minut. Zajęcia będą odbywały się jeden raz w miesiącu.

6.3. Celem doradztwa zawodowego w klasie VIII szkoły podstawowej jest wspieranie uczniów

w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Cele szczegółowe programu:

- poznawanie własnych zasobów;
- świat zawodów i rynek pracy;
- rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;
- planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Jeden temat zajęć obejmuje jedną jednostkę lekcyjną, tj. 45 minut.

§ 7.1. Charakterystyka programu dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Program został przygotowany w oparciu o Podstawę Kształcenia Ogólnego dla Uczniów z Niepełnosprawnością Intelektualną w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym. Uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości psychofizycznych uczniów. Zajęcia edukacyjne odbywają się zgodnie z indywidualnym programem edukacyjno-terapeutycznym.

Przy realizacji programu wykorzystywany jest „Program zajęć przygotowujących młodzież z niepełnosprawnością umysłową do funkcjonowania w sytuacji pracy JESTEM DOROSŁY - CHCĘ PRACOWAĆ” Wojciech Otrębski, Ewa Domagała-Zyśk, Bożena Sidor-Piekarska. Zajęcia mogą być realizowane w klasach VI-VIII Szkoły Podstawowej.

7.2. Treści realizowane w szkole podstawowej, w klasach I-IV

Budowanie własnej tożsamości i poczucia własnej wartości.
Usamodzielnianie w zakresie ubierania się, jedzenia, poruszania na terenie szkoły i poza nią.
Nabywanie praktycznych umiejętności posługiwania się narzędziami, obsługiwanie urządzeń.
Budowanie umiejętności samodzielnego planowania spędzania czasu wolnego.
Doskonalenie technik szkolnych.

7.3. Treści realizowane w szkole podstawowej, w klasach V-VIII

Poznajowanie samego siebie
Określanie marzeń, celów i planów zawodowych na bazie własnych zasobów
Rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie
Uzasadnienie znaczenia pracy w życiu człowieka
Poszerzanie wiedzy na temat miejsc pracy
Kształtowanie szacunku do pracy i ludzi pracujących
Poznajowanie możliwości dalszego kształcenia zawodowego, dostępnych w najbliższym otoczeniu: Moja okolica- moje możliwości
Poznajowanie możliwości dalszego kształcenia zawodowego, dostępnych w najbliższym otoczeniu: Wiem jak poszukiwać pracy,
Poznajowanie możliwości dalszego kształcenia zawodowego, planuję swoją przyszłość zawodową

§ 8. Metody i formy pracy doradczej:

- 1) Działania doradcze realizowane są w ramach:
 - a) zajęć z doradztwa zawodowego wynikającego z ramowego planu nauczania,
 - b) lekcji wychowawczych,
 - c) lekcji przedmiotowych,
 - d) zastępstw na lekcjach przedmiotowych,
 - e) zajęć warsztatowych pozalekcyjnych,
 - f) wycieczek.
- 2) Formy pracy:
 - a) praca indywidualna,
 - b) zespołowa.
- 3) Metody pracy:
 - a) mini-wykład,
 - b) prezentacja,
 - c) analiza przypadku,
 - d) ankieta,
 - e) autoprezentacja,
 - f) dyskusja problemowa,
 - g) kolaż,
 - h) kwestionariusz,
 - i) rozwiązywanie problemów,
 - j) skojarzenia,
 - k) gry i zabawy doradcze.

§ 9. WSDZ zakłada współpracę Szkoły z instytucjami rynku pracy (Lokalnym Centrum Doradztwa Zawodowego w CKU w Białymstoku, Szkołami Zawodowymi).

§ 10. Zakładane efekty kształcenia:

- 1) W zakresie wiedzy uczeń na miarę swoich możliwości:
 - a) posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych,
 - b) identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe,
 - c) wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu,
 - d) wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.
- 2) W zakresie umiejętności uczeń na miarę swoich możliwości:
 - a) rozwija swoje zainteresowania,
 - b) wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności,
 - c) samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno-zawodowego.
- 3) W zakresie kompetencji społecznych uczeń na miarę swoich możliwości:
 - a) skutecznie współpracuje z innymi,

- b) przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi,
- c) rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.

§ 11.1. W celu sprawdzenia stopnia osiągania efektów programu, głównym narzędziem będzie obserwacja ucznia podczas realizowania poszczególnych zagadnień, jego zaangażowanie oraz aktywność do podejmowania nowych zadań i ćwiczeń.

11.2. Po każdych zajęciach tematycznych uczeń będzie dokonywał oceny zajęć np. w formie udzielenia wypowiedzi przez dokończenie zdań.

11.3. Informacje zwrotne zebrane od ucznia będą wskazówką do planowania dalszej pracy oraz ewentualnej modyfikacji wykorzystywanych podczas zajęć metod dydaktycznych.